№ 134

შაბათი, 5 ივლისი 1897 წ.

გაზეთის ფასი:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
[illegible]	8	—	3	3	50
[illegible]	7	25	2	2	75
[illegible]	6	50	1	1	50

ცალკე ნომ —ერთი შაური.

„ივერიის" ტელეფონი № 227.

1877 — 1897

ივერია

№ 134

შაბათი, 5 ივლისი 1897 წ.

რედაქცია:
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიჰმართონ რედაქციის და წერა-კითხვ.
გამავრც. საზოგადოების კანცელარიის

ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ
16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის" ტელეფონი № 227

მთავრობის განკარგულებანი

მომხმარებელ საზოგადოებათა ნორმალური წესდება

(შემდეგი *)

საზოგადოების საქმეთა გამგეობა.

§ 25 საზოგადოების საქმეებს განაგებენ: ა) წევრთა საზოგადო კრება, ბ) წარმომადგენელთა კრება და გ) გამგეობა.

საზოგადო კრება.

§ 26. საზოგადო კრებას გამგეობა მოიწვევს წარმომადგენელთა ამოსარჩევად, აგრეთვე იმის განსახილველად და გარდასაწყვეტად, საზოგადოება დაიკეტოს, თუ არა (§ 69) და საშუალებათა გამოსაძებნად, რომელნიც საზოგადოების გაუქმებისათვის იქმნება საჭირო (§§ 70—72).

შენიშვნა. საზოგადო კრებაზედ § 35-ის მე-2 შენიშვნისა, § 39-ისა, § 39-ის 1-ლის შენიშვნისა და § 40, 42 და 43 ის დადგენილებანი უნდა იქმნენ შესრულებულნი.

§ 27. წარმომადგენელთა კრებას, თუ რომ იგი საჭიროდ სცნობს, უფლება აქვს გამგეობასთან ერთად განსაკუთრებული მეთვალყურე ორგანო (საბჭო ან ზედამხედველი კომიტეტი) ამოირჩიოს, რომლის მოქმედების წესი და რიგიც წარმომადგენელთა კრების მიერ დამტკიცებულს ინსტრუქციაში იქმნება ნაჩვენები.

§ 28. წარმომადგენლად საზოგადოების ყოველი წევრი შეიძლება იქმნას არჩეული, თუ იგი გამგეობასა, ან სარევიზიო კომისიის (§ 61) წევრად არ არის, ან საზოგადოების საქმეთა მმართვაში მონაწილეობას არ იღებს.

§ 29. რწმუნებულნი-წარმომადგენელნი არჩეულ იქმნებიან: თითო ( )**) და მათი კანდიდატები საზოგადო კრების ყველა წევრისაგან ( )**). კანდიდატები უფროსობითასრულებენ წარმომადგენელთა თანამდებობას, როდესაც ეს უკანასკნელნი სამსახურს თავს ანებებენ.

§ 30. წარმომადგენელთა არჩევანები ბარათებითა ხდება.

§ 31. თითოეულს ბარათში აღნიშნული უნდა იყოს სახელი, მამისა, გვარი და სხ. იმათი, ვისაც წარმომადგენლად ირჩევენ.

§ 32. საარჩევანო ბარათში იმდენი გვარი იწერება, რამდენი წარმომადგენელი და კანდიდატიც უნდა იქმნას არჩეული. წარმომადგენელთა არჩევანების დაწყობამდე ერთის თვით ადრე საზოგადოების სახელოსნოებში თვალსაჩინო ადგილას საზოგადოების ყველა წევრის გვარი უნდა გამოაკრას გამგეობამ.

§ 33. ამ საარჩევანო ბარათებიდგან საზოგადო კრებებზედ მერე წარმომადგენელთა სიას ადგენენ, რომლებიც არჩეულ იქმნენ, უთვლიან რამდენი ხმა მიიღო თითოეულმა მათგანმა; უმეტესის ხმის მიმღები წარმომადგენლად რჩება, ხოლო დანარჩენნი—იმათ კანდიდატებად. თუ რომ რამდენიმე წევრი ერთსა და იმავე ხმას მიიღებს, მაშინ იმათგან კრების თავმჯდომარისაგან ერთ-ერთი იქმნება ამორჩეული წილის ყრით.

§ 34. არჩევანების შემდეგ გარდა იმისა, რომ ეს არჩევანები განაჩენში იქმნებიან მახსენებელნი, გამგეობამ თითოეულს წარმომადგენელსა და კანდიდატს კიდევ ცალკე უნდა აცნობოს, რომ იგინი არჩეულ იქნენ.

§ 35. წარმომადგენელთა კრება ორ გვარია: ჩვეულებრივი და საგანგებო. ჩვეულებრივს კრებას გამგეობა ყოველ წლივ მოიწვევს, არა უგვიანეს აპრილისა; იგი განიხილავს, დაამტკიცებს ანგარიშსა და წარსულის წლის ბალანსს, მომავალის წლის ხარჯ-აღრიცხვასა და მოქმედების გეგმას, აგრეთვე ამოირჩევს გამგეობისა (§ 44) და სარევიზიო კომისიის (§ 61) წევრთ. წარმომადგენელთავე კრება განიხილავს ყოველს საქმეს, რომლის გარდაწყვეტაც გამგეობას არ შეუძლიან და აგრეთვე გამგეობის მიერ წარმომადგენელთა კრებაზედ წარდგენილს საქმეებს.

შენიშვნა 1. არც ერთს წევრს საზოგადოებისას უფლება არა აქვს რწმუნებულთა კრების მიერ მისდა ნაკისრებ თანამდებობაზედ უარი სთქვას, თუ მართლა საპატიო რამ მიზეზი არა აქვს.

შენიშვნა 2. წარმომადგენელთა კრებაზედ თითოეულს წარმომადგენელს მხოლოდ ერთი ხმა აქვს. მას უფლება არა აქვს ეს ხმა სხვას გადასცეს.

(შემდეგი იქნება)

*) იხ. „ივერია", № 133.

**) წესდებაში ამ ადგილას მოხსენებულია წარმომადგენელთა და იმათ კანდიდატების რაოდენობა შედარებით საზოგადოების წევრთა საზოგადო რიცხვთან, 5% დაწყებული, ვიდრე 25%-მდე, და აგრეთვე ვადა, როდემდისაც წარმომადგენელნი და მათი კანდიდატები იქმნებიან არჩეულნი, 1—3 წლამდე.

—

დ ა ნ ი შ ნ უ ლ იქმნა სენაკის სამაზრო ხაზინის კანცელარიის მოხელე იულიან ჭ ყ ა დ უ ა —ფოთის სამაზრო ხაზინის ბუჰალტერის თანაშემწედ.

დ ა თ ხ ო ვ ნ ი ლ იქმნა თავისისავე თხოვნის თანახმად ტფილისის პოლიცმეისტერის კანცელარიის მოხელე რაჟდენ ნ ა ც ვ ლ ი შ ვ ი ლ ი.

ახალი ამბავი

—

*** ამ დღეებში აბასთუმანში დიდს მთავარს ალექსანდრე მიხეილის ძეს მოელიან თურმე.

*** წრეულს კავკასიის საიმპერატორო სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების გაზეთს სამეურნეო სამინისტროსაგან მხოლოდ 1,000 მან. მიუღია შემწეობად. შედარებით წარსულს წლებთან ეს ფული მეტად მცირეა.

*** ტფილისის და ქუთაისის გუბერნიაში წყალდიდობისაგან დაზარალებულთა დამხმარებელ დროებით კომიტეტმა გადასწყვიტა დაურიგოს 935 მანეთი ტფილისის გუბერნიის დუშეთისა და გორის მაზრებს უფრო დაზარალებულ მცხოვრებლებს.

*** ჩვენ გვატყობინებენ, რომ დასი ინჟენერებისა, რომელნიც არიან გამოგზავნილნი პეტერბურგიდგან რომანოვის მეთაურობით, უკვე შესდგომია გამოკვლევას კახეთის რკინის გზისას. ამათ გზა უნდა გასინჯონ სამის მიმართულების მხრივ. ერთი მიმართულება ის არის, რომელიც ადრეც იყო განხილული 1893 წელს ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის თაოსნობით და რომელიც იწყება ტფილისიდგან თელავსა და სიღნაღამდის; მეორე მიმართულება იწყება ტფილისიდგან, მიდის თიონეთსა, თელავსა და სიღნაღზედ, და მესამე წავა თელავსა და სიღნაღზედ თუქურ-მიშას ჩაუვლის და ამიერ-კავკასიის რკინის გზის სოგუთ ბულახის სადგურს შეუერთდება.

ამას გარდა, ამიერ-კავკასიის რკინის გზის საკომერციო სამსახურის უფროსმა ბ-ნი დანილოვიჩი გაჰგზავნა იმ აზრით, რომ მან გამოარკვიოს რომელი მიმართულება კახეთის რკი-

ფელეტონი

—

ნაწყვეტი

—

[illegible] შინ[illegible]ან ცას რისხვისა,
[illegible] შინის ტანჯვისა,
[illegible] უმართლოდ გაკიცხვის,
[illegible] უმართლოდ დასჯისა;
[illegible] შეუდრეკელ გულ-მკერდის,
[illegible] მოუღალველის მკლავისა,
[illegible] მოშინებს: პირობა
[illegible] ქალა-ქუჯისა!..

ით, გარ—შვილი

უცხოეთა შორის

ესპანიელთა სიღარიბე.—მათხოვრები.—კონტრაბანდა.—შარანები ტფილისელ ჯიბგირებს არ ჩამოუვარდებიან. ბარატერო.—სიკვდილით დასჯა ესპანიაში.—ბოშები.—მათი ხასიათი, ჩვეულებანი და ცხოვრება.—

ესპანიელის სიზარმაცეზედ გასულ შაბათს მოგახსენეთ. ამ სიზარმაცისა გამო ესპანია სავსეა მათხოვრებით. მთელ დედა-მიწის ზურგზედ არ მოიძებნება ისეთი ქვეყანა, სადაც მათხოვარა ისე აწუხებდეს გამვლელ-გამომვლელ ხალხს, როგორც ესპანიაში. ესპანიელი ამპარტავნად, ამაყად დადის ყველა ქუჩებში და ისეთის სახით მათხოვრობს, თითქოს ეს ჩემი ხელობა იყოსო. მართლაც და ზოგიერთს ოჯახში მათხოვრობა ხელობაა; ხან და ხან მთელი ოჯახი მათხოვრობით ირჩენს თავსა. უნცროსები, რა თქმა უნდა, ემორჩილებიან და ყურს უგდებენ უფროსებს, ვითარცა ამ ხელობაში უფრო გამოცდილ კაცებს. მათხოვრებს დრო კარგად აქვთ განაწილებული. თითოეულმა კარგად [illegible], რამდენს საათზედ რა ადგილას უნდა იყოს და როგორ უნდა მიჰმართოს თითოეულ გამვლელ კაცს. მათხოვარა ზოგჯერ იმდენ ხანსა [illegible], ვიდრე ფულს არ მისცემენ. ზოგიერთ ქალაქებში მათხოვრებს ქუდზედ ნიშნები აქვთ იმის დასამტკიცებელი, რომ მათხოვრობა ნება-დართული აქვთ მთავრობის მიერ. მათხოვარას ხელში უექველად გიტარა ან სხვა რამ საკრავი უჭირავს და მუსიკითართობს გამვლელ-გამომვლელს. გზაში, სადაც-კი დილიჟანი ან სხვა რამ ეტლი დგება, ასობით იყრიან თავს მათხოვრები და მგზავრს არ ასვენებენ. ესპანიაში მათხოვარა ყველგან შეგვხდებათ: ქალაქში, სოფელში, გზაზედ, მუზეისა და ეკკლესიის შესავალში.

დიდი ხანი არ არის, რაც ავაზაკობაც ხელობად მიაჩნდათ ესპანიაში. თითოეული გზა ხელში ჰქონდა ჩაგდებული ერთს ავაზაკთა ბრბოს, რომელიც ასე უყურებდა ამ გზას, როგორც თვისს საკუთრებას. დილიჟნების პატრონები უამხანაგდებოდნენ ავაზაკებს და ისინიც არხეინად დაეცემოდნენ ხოლმე მგზავრებს. დილიჟნის მეეტლე და სხვა მოხელენი უწინვე დარიგებულნი იყვნენ ხოლმე, ავაზაკების თავ-[illegible] განგებ ისი[illegible], ეითომ ძლიერ შეგვეშინდაო და ავაზაკებიც ჯიბეებს უცალიერებდნენ მგზავრებს. მართალია, ამ ჟამად ავაზაკობამ ცოტათი იკლო ესპანიაში, მაგრამ ჯერ არ მოსპობილა. აქვე უნდა მოგახსენოთ, რომ ვინც უნდა იყოს ესპანიელი, მეტად ზრდილობიანი კაცია. რომ გზაში ყაჩაღი დაგხვდეთ, ზრდილობიანათ ქუდს მოიხდის, სალამს მოგიძღვნის და მერე მოგახსენებს: „მაქვს პატივი უმორჩილესად გთხოვოთ, თქვენი ფულის ქისა მიბოძოთო".

[illegible] უკანონო ხელობა [illegible] ბანდაა გახლავთ. [illegible] ავაზაკი [illegible] ხელსა. კონდრაბანდა (ბაჟ დადებულ საქონლის უბაჟოდ გადმოტანა უცხო ქვეყნიდგან) ხელობადა აქვთ გადაქცეული მდინარე გვადალკვივირის სამხრეთისაკენ მდებარე მთის მცხოვრებლებს. თვალ-მიუწდომელ მთებში ვიწრო ბილიკით მიაქვთ ხოლმე კონტრაბანდით ისეთი საქონელი, რომელსაც დიდი ბაჟი ადევს. მაგრამ, როგორ უნდა გადიტანონ ეს საქონელი ესპანიის საზღვარზედ? ეს აგენტის საქმეა, რომელიც სწორედ იმისთვისა ჰყავთ, რომ დამოჟნის მოხელეები დაქრთამოს. ხშირად ეს აგენტები დამოჟნის ყველა მოხელეებს დაქრთამავენ ხოლმე და იმდენს საქონელს გადმოიტანენ საზღვარზედ უბაჟოდ, რომ მთელი გემი დაიტვირთება. საზოგადოდ რამდენსამე კაცს ერთად მიაქვს ხოლმე კონტრაბანდა და მთავრობის მოხელეებს თითქმის [illegible] ლად იცნობენ. ქალაქში რომ მოვლენ, ზოგს მოხელეს სიგარას მიართმევენ, ზოგს—თამბაქოსა, ზოგს კიდევ აბრეშუმსა და სხვ.

თუ ვინიცობაა, გზაში მთავრობის ჯარი შეხვდათ, კონტრაბანდას გადააწყობენ და იმ წამსვე ბრძოლა ასტყდება. ხშირად მოხდება, რომ კონტრაბანდისტებს დაუმარცხებიათ მთავრობის ჯარი და სამშვიდობოდ გადუტანიათ საქონელი. როდესაც ამ ხელობის კაცი გზაში არ არის და [illegible]ლია, რა თქმა უნდა სხვა [illegible] არა აქვს რა, დადის დუქნებში, სვამს ღვინოს, ქეიფობს, ქალაღდსა თამაშობს [illegible] აბნევს ვაი ვაგლახით მოგროვილს ფულს.

ორის ხელობის ხალხია კიდევ ესპანიაში. სამხრეთის ქალაქებში ხშირადა ჰნახავთ ხოლმე, რომ ზღვისა ან მდინარის ნაპირას სხედან კაცები და ქაღალდსა თამაშობენ. ეს შირანები ბრძანდებიან. რომ ჰკითხოთ, რა ხელობისა ხართო, ერთი გიპასუხებთ—თევზსა ვყიდიო, მეორე იტყვის, მყიდველის სახლში მიმაქვს თევზიო. თუ მართალი გნებავთ, შირანები სულ არაფერს აკეთებენ, ქაღალდის თამაშობისა და ღვინის სმის გარდა. ეს ვაჟბატონები ჯიბგირები ბრძანდებიან და ისე არიან გამოცდილნი და დაოსტატებულნი ამ ხელობაში, რომ ტფილისელს ჯიბგირსაც არ ჩამოუვარდებიან და ტფილისელი ჯიბგირი, [illegible]მ მოგეხსენებათ, ლონდონელ ჯიბ[illegible]რზედ ნაკლები არა რის. აი ერთი [illegible]ალითი შირანების ოსტატობისა. [illegible]ითხელ შირანებმა გაიგეს, რომ ერ[illegible]ის გლეხ-კაცს, შორიდგან მოსულის, ფული აქვსო. აი როგორ გა[illegible]ესა. გლეხი გზაში შეჰხვდა თავისს ნაცნობს, რომელმაც უთხრა, მოდი ეკკლესიაში წავიდეთო. მეშინიაო, უთხრა გლეხმა, ერთი ოქრო [illegible]ქვს და რომ მომპარონ, რაღა მეშველებაო. პირში ჩაიდე და ვერავინ ვერ მოგპარავსო,—ურჩია გლეხს ნაცნობმა. გლეხს ეს რჩევა მოეწონა, ჩაიდო პირში ოქრო [illegible] ეკკლესიაში შევიდნენ. ამ ლაპარაკს ყური მოჰკრეს შირანებმა და ისინიც თან შეჰყვნენ ეკკლესიაში. ორმა ხელცახოცები გაშალეს და ვითომ ღვთისმშობლის ხატისათვის დაიწყეს ფულის მოგროვება. წირვა რომ გათავდა, ერთმა მათგანმა ძირს დააგდო ხელსახოცი და წვრილი ფული აქეთ-იქით გაგორდა. „ბატონებო, ადგილიდგან ნუ დაიძვრით, ეს ფული ღვთის მშობლისა არის, სთქვა მეორემ. „ვაი მე, ერთი ოქრო არ სადა სჩანსო, დაიძახა ისევ პირველმა. „აი, აქ უყურეთ, ამ კაცმა აიღო და პირში ჩაიდოო,"—დაიძახა მესამემ. შემკრთალმა გლეხმა დააღო პირი, შირანებმა ოქრო გამოართვეს და საჩქაროდ გავიდნენ ეკკლესიიდგან. ეკკლესიაში მყოფმა ხალხმა ლანძღვა

ნის გზისა უფრო დიდს სარგებლობას მოიტანს.

*** ქალაქს ამ ჟამად 18 ადგილი აქვს დამფასებელთა, რომელთაც ქალაქის უძრავის მამულების ხელ-ახლად დაფასება უნდა მიენდოთ და უკვე 100 თხოვნა შეუტანიათ ამ ადგილის მსურველთ.

*** როგორც პოლიცმეისტერის თანამდებობის აღმასრულებელის მოხსენებიდგანა სჩანს, ქალაქის ბეითალს ტფილისის პირველ ნაწილში საქონლის ჭირი აღმოუჩენია. პოლიცმეისტერის თანამდებობის აღმასრულებელს განკარგულება მოუხდენია, რომ ჭირისაგან დახოცილი საქონელი რაც შეიძლება მალე გაუტყავებლად ჩამარხონ მიწაში.

*** ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობამ სთხოვა გუბერნატორს, ნება მომეცი თელავის მაზრის სოფ. შილდაში, თავ. ნიკოლოზ რუსიშვილის პასუხის მგებლობით, წიგნთ-საცავი დავაარსოო. წიგნთ-საცავში პირველი ხარისხის ხელის მომწერნი 30 კაპ. გადაიხდიან, ხოლო მეორე —10 კაპ.

*** 28 ივნისს, სიღნაღის მაზრის, სოფ. მაღაროს მცხოვრებლებმა, აბრეშუმის ჩხუბის დროს მოჰკლა ნაჯახით მეწისქვილე, ქუთაისის გუბერნიის, ლეჩხუმის მაზრის მცხოვრებელი, დიმიტრი ჭინჭარაძე.

*** კავკასიის რკინის გზის მიმოსვლის უფროსს ინჟენერს შაიკევიჩს ბორჯომის სადგურის უფროსისათვის მიუწერია, როცა ღამით მომავალი მგზავრები ადრე მოდიან, ნება მიეცით ვაგონებში 2—3 საათით ადრე შევიდნენ ხოლმე და მოისვენონო. დღემდის, როგორც ვიცით, მგზავრებს მატარებლის წასვლამდე ვაგონებში არ უშვებდნენ და ამისათვის იძულებულნი იყვნენ რამდენიმე საათი სადგურის ბუფეტში გაეტარებინათ.

*** ამ ჟამად საეკკლესიო-სამრევლო სკოლების მასწავლებლები—ქალები და კაცები—არიან ტფილისში მოწვეულნი, რომ აქ სოფლის მეურნეობისა და სხვა საგნების შესახებ ლექციები მოისმინონ. ლექციებს სემინარიასა და საბაღოსნო სასწავლებელში წაიკითხავენ. მასწავლებლებს კაცებს საცხოვრებლად ტფილისის სასულიერო სასწავლებლის შენობა აქვთ მიჩენილი, აქვე ექმნებათ ჭამა-სმა და სხ. ხოლო ქალები ქალთა საეპარქიო სასწავლებელში იცხოვრებენ. დილით ექმნებათ ლექციები საღმრთო-წერილისა, რუსულისა, ქართულისა, არითმეტიკისა, გალობისა და სხ. სემინარიაში, ხოლო შუადღის უკან საბაღოსნო სასწავლებელში მოისმენენ ლექციებს სოფლის მეურნეობის შესახებ.

დღეს, 5 ივლისს, მასწავლებლები მთავრობას წარუდგებიან და მეცადინეობას ორშაბათიდგან დაიწყებენ.

*** გუშინ შემდეგი ამბავი მივიღეთ რაჭიდგან იქაურის საკუთარის კორესპოდენტისაგან:

დ. ონი (რაჭის მაზრა). 25 ივნისს სოფ. სადმელში, ალექსანდრე ვანიაშვილის ვენახში, რაჭის საფილოქსერო დასის წევრმა ბ-ნმა ემილ ჟანმა ფილოქსერა აღმოაჩინა. სადმელი, ტოლა და ხვანჭკარა მთელს რაჭაში განთქმულნი არიან მევენახეობითა და მეღვინეობით და, რაღა თქმა უნდა, ფილოქსერა დიდს ზიანს მისცემს იქაურ მემამულეებს.

როგორც სჩანს, მხოლოდ ერთად-ერთს რუსულს გაზეთს „კავკ. სასოფლო-სამეურნეო გაზეთს“ ჰქონია გუშინ-წინ სარწმუნოდ მოხსენებული, რომ სადმელში ფილოქსერა აღმოაჩინესო.

*** გაზ. „კავკაზის“ სიტყვით, ის ხმა, ვითომც ამიერ კავკასიის რკინის გზა უნდა გადაეცეს იჯარით როსტოვო-კავკავის რკინის გზის ამხანაგობას, თან-და-თან მართლდება. ამ ახლო მომავალში ქ. ბაქოში ისეთი შენობის აგებას შეუდგებიან, სადაც მოთავსებული იქმნება კავკასიის ყველა რკინის გზათა მმართველობაო.

*** ს. ოძისი: აქ ბრძანდებოდა ბეითალი, რომელმაც ჯეროვანი დარიგება მისცა ხალხს საქონლის ავათმყოფობის შესახებ. ღმერთმა აღდეგრძელოთ, ჩვენთვის ეხლა ყველა გულმოდგინედ ცდილობს: ერთი მეორეს ეცილება, რომ შემწეობა დროით აღმოგვიჩინონ.

*** დ. ყვირილა. ორი წელიწადია (1894 წ. და 1896 წელს) დ. ყვირილის წმ. ნინოს ეკკლესიაში ყოველს წირვაზედ ჰგალობდნენ საეკკლესიო-სამრევლო სკოლის მოსწავლენი ქართულად (ქართლ-კახურ და იმერულს კილოზედ) ბ-ნ სერგი ჯინჭველაშვილის ლოტბარობით. 1896 წ. ენკენისთვიდგან ბ-ნი ჯინჭველაშვილი ქ. ქუთაისში გადვიდა მასწავლებლად და მოისპო კიდეც გალობა ქართულად.

*** თელავი. მაზრის მთავრობამ 14 ივნისს მოსპო სასიარულო გზა თელავის გალავანზედ, რომელზედაც დაიარებოდა ხალხი დაუბრკოლებლად ვალავნის დაარსებიდგანვე. ჯერხნობით ვერავის აუხსნია, თუ რისგან არის გამოწვეული ასეთი განკარგულება.

2 ქკათათვეს სამოსწავლო საბჭოს თელავის განყოფილების თავმჯდომარემ მიიღო მოწერილობა საეპარქიო მეთვალყურისაგან იმის გამო, რომ ტფილისის სამოსწავლო საბჭოს საბოლოოდ ამოურჩევია თელავის მაზრის სოფელი შილდა, სადაც დაარსდება მეორე ხარისხის სამრევლო სასწავლებელი საპედაგოგო კურსით. ამ გვარი სასწავლებელი მხოლოდ ერთი იქმნება იმპერიის თითოეულ მაზრაში. სოფელს შილდას ორი ადგილი უჩვენებია სკოლის შენობისათვის. ამის გამო თელავის განყოფილების თავმჯდომარეს სთხოვენ, წაბძანდეს შილდას და წაიყვანოს ტეხნიკი ორისავე ადგილის გასასინჯად. ამ ორ ადგილს შორის რომელიც სამჯობინარი აღმოჩნდება, ის იქმნება ამორჩეული სასწავლებლის შენობისთვის. შენობა უნდა შეიცავდეს არა ნაკლებ ათის ფართო ოთახისა. აღნიშნული თავმჯდომარე თელავის განყოფილებისა ბლაღოჩინი ხელაშვილი და ტეხნიკი დღესვე წავიდნენ ს. შილდას მოწერილობის შესასრულებლად.

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბები)

სოფ. ბრეძა (გორის მაზრა). შარშანდელმა მოუსავლობამ წელს გაზაფხულზე იჩინა თავი; მეტად ჭნახავთ ახლო-მახლო თავადის ან გლეხის ოჯახს, რომ ახალ მოსავლამდის სარჩო ჰქონდეს. არა ერთი თავადიშვილი დადის დღეს კარის კარსა, სესხს ეძებს და ვერც კი ჰშოულობს, რადგან ყველას თავისი საქმე უჭირს. გლეხ-კაცობა ხომ ძალასაცა ჰხმარობს... სოფ. ბრეძაში, როგორც ყველგან, არის სასოფლო მაღაზია, მთავრობის თაოსნობით დაარსებული, რასაკვირველია, მეტად დაბრიბა, როგორც პატარა სოფლის შეჭფერის. პური სესხად აღება მაღაზიიდგან შეუძლიანთ გლეხებს, მხოლოდ ნება-რთვა დღემდის უნდა აღოთ მაზრის უფროსისაგან და დღეს-კი თვით გუბერნიის მმართველისაგან. უჭირნახულობისა გამო ბრეძის მცხოვრებლებმაც მიჰმართეს მაზრის უფროსს, მაგრამ უარი მოუვიდათ. ამის გამო საერთო მორიგებით ამ გაზაფხულზედ გაიღოთ მაღაზია და გაეტანათ პური, რომ ახალ მოსავალზედ უკანვე დაებრუნებინათ სარგებლიანად. მმართველობის ადგილობრივმა წარმომადგენელმა ეს უკანონობა გლეხ-კაცობისა შეატყობინა ბოქაულს. სწორედ სამწუხარო სანახავნი იყვნენ ჩვენის სოფლის მცხოვრებნი, როდესაც ბოქაულმა სასტიკი ბრძანება გასცა, კვლავ შეეკრიბათ ხორბალი ფულად და წარედგინათ იმისთვის.

მაღაზიის კარი გაიხსნა, მაგრამ როგორ და რა გზით? იკითხავს მკითხველი, თუმცა ამის პასუხი ადვილად მისახვედრია. ხომ იცით, ბატონო, ვინა ჰყავს მშველელი გაჭირვების დროს სოფლის მცხოვრებს! ისევ ჩარჩი და, როგორც ყველგან აღმოსავლეთ საქართველოში, ჩარჩი-სომეხი. წარმოიდგინეთ ამისთანა კაპიტალისტის გულკეთილობა და მიხვდით, თუ რა იაფად დაუჯდება გლეხ-კაცს აღებული კალი.

რადგან სოფლის ცხოვრებაზედ ჩამოვარდა ლაპარაკი, მოკლედ უნდა გავაცნოთ მკითხველს მდგომარეობა ჩვენის ბედისაგან დავიწყებულის გლეხ-კაცისა, ანუ საერთოდ სოფლის მცხოვრებისა. ჩვენის მხრის ბუნება მდიდარია, სამუშაო მიწა ნოყიერია, თითქმის ყოველ გვარი ჭირნახული უხვად მოდის, მხოლოდ მცხოვრებნი-კი ღარიბები არიან და ეს იმიტომ, რომ, როგორც ყველგან საქართველოში, მიწას მეველეურის იარაღით ამუშავებენ. ამის გამო, რასაკვირველია, მოსავლის აგ-კარგიანობა სრულიად შემთხვევაზეა დამყარებული; თუ ამინდმა უმარჯვა, მოსავალიც კარ-

---

დაუწყო საწყალს გლეხს, რომელიც ვიდრე თვისის თავ-გადასავალის ამბავს დაიწყებდა, შირანების კვალიც კი აღარსად იყო.

შირანების საასპარეზო უფრო მოედანია და ზღვის ნაპირი. ისე როგორ დაიტვირთება გემი ან როგორ გადმოიტვირთება, რომ შირანებმა არა მოიპარონ-რა. ერთი თევზს იპარავს, მეორე ნესვსა, მესამე თამბაქოს, მეოთხე დანით გასჭრის ბრინჯით სავსე ტომარას და ამ გვარად ბრინჯს აგროვებს. თუ მოასწრეს, ფიცს მოჰყვება, ტომარა ეგრე იყო გახეული და დაპნევას ის არა სჯობიან, მე ვისარგებლოვო.. სამსახურს რომ გაათავებენ, ქალაღის თამაშობას შეუდგებიან ხოლმე. ეს თამაშობა ხშირად ჩხუბით უნდა გათავდეს და ერთმანეთი უნდა დასჭრან ნავახით (დანით).

ბარატერო უფრო საყურადღებო კაცია. ბარატერო მშვენივრად უნდა იყოს გავარჯიშებული ნავახის (დანის) ხმარებაში, უნდა იყოს გულადი, შეუპოვარი, ამაყი და უზომო კადნიერი კაცი. ხომ მოგახსენეთ, რომ ესპანიელებს ქაღალდის თამაშობა უყვართ. საგანგებოდ ქაღალდის თამაშობისთვის არის გამართული დუქნები, სადაც ხალხი გროვდება. დუქნების გარდა ქაღალდსა თამაშობენ ზღვის პირას, ნავის ჩრდილში, ზალისა ან ძველ შენობის პირას, ერთის სიტყვით ყველგან, სადაც-კი მყუდრო ადგილსა ჰნახავენ. იმდენად მოზრდილს, რომ რამდენიმე კაცი მოთავსდეს. აი, ერთს ალაგას დაიწყეს კიდეც თამაშობა. ერთი ფეხმოკეცილი ჰზის, მეორე პირ-ქვე დაგდებულა, მესამე მალი-მალ აქეთ იქით იყურება, პოლიციელი ხომ არ მოდისო. უეცრად გაჩნდება კაცი ამაყი, კადნიერი, თავხედი. ეს ბარატერო გახლავთ. გადმოაგდებს თვისს სათამაშო ქაღალდს და იტყვის: „აქ მარტო ჩემის ქაღალდითა თამაშობენ!“ ეს იმასა ნიშნავს, ბაჟი უნდა მომცეთო. თუ არავინ არ შეება ბარატეროს და იმისის ქაღალდით დაიწყეს თამაშობა, ბარატეროც იქვე მოიკეცავს და მშვიდობიანად ელოდება თამაშობის გათავებას, რომ ხვედრი ფული მიიღოს. მაგრამ მუდამ ასე არ გათავდება საქმე. ზოგჯერ გამოჩნდება ხოლმე გულადი კაცი, დაუბრუნებს ბარატეროს სათამაშო ქაღალდს და ეტყვის: „ხომ ხედავ, ჩვენი ქაღალდი გვაქვსო“. ამ კაცს ბარატერო იმწამსვე სწვდება საყელოში. მერე ორთავენი იძრობენ ნავახებს და ერთის წუთის შემდეგ ერთ-ერთი ძირსა გდია დაჭრილი და დასისხლიანებული. ამ გვარ ბარატეროს ყველგან შეჰხვდება კაცი: ქარხანაში, ჯარში, საპატიმროში. ჯარში ბარატერო სწორედ ჯალათია ამხანაგებისა. ყველას ეშინიან ბარატეროსი, ყველა აძლევს სიგარებს, თამბაქოს, ფულს და ასმევს ღვინოს. ბარატერო ბატონივით დასეირნობს, არაფერს აკეთებს, რაცკი მოეწონება, წაართმევს ამხანაგს. თუ ურჩობა გაუწია, მაშინვე ნავახას შემოჰკრავს.

ბოლოს, როცა იქმნება ხომ შემოაკვდება ვინმე და სიკვდილით დასჯიან.

ესპანიაში დამნაშავეს არჩობენ. სიკვდილით დასასჯელს აიყვანენ მაღალ სარჩობელაზედ და დასვამენ სკამზედ. სკამი ბოძზეა მიკრული და ამ ბოძზედ მილურსმულია „გარროტა“ ასე ეძახიან ესპანელები რკინის საყელოს, რომელიც გაცილებით ვიწროა ადამიანის ყელზედ. ვიდრე დამნაშავეს მოიყვანენ, სარჩობელასთან გამწკრივდებიან ბერები, თეთრის ტანთსაცმელით, ხელში ჯვარცმა უჭირავთ. ცოტა მოშორებით ჯარი სდგას. ჯარს იქით აუარებელი ხალხია. ესპანიელებს ისე უყვართ ყოველ გვარი სანახავი, რომ დიდის სიხარულით მირბიან ჩამოხრჩობის სანახავად. მოიყვანენ დამნაშავეს, აიყვანენ სარჩობელაზე და მიაბავენ ბოძზედ. ჯალათი „გარროტას“ გაუკეთებს ყელზედ, მაგრად მოუჭერს და... საზიზღარი სასჯელი გათავდება.

ესპანიაში ძლიერ ბევრი ბოშა სცხოვრობს. იმ დროს, როდესაც ესპანიელნი სდევნიდნენ და ცეცხლში სწვავდნენ არაბებსა, ურიებს და მწვალებლებს, ბოშებს არაფრისა ეშინოდათ. გაიგეს რა, რომ ესპანიელები თხოულობენ, ყველანი კათოლიკები იყვნენო, ბოშები მაშინვე მოინათლნენ. მიიღეს კათოლიკეთა სარწმუნოება, მაგრამ გულით-კი ისევ წარმართნი იყვნენ და არიან კიდეც.

საცა უნდა იყვნენ ბოშები, თავისთვის ცალკე სცხოვრობენ, მხოლოდ ერთმანერთს ირთავენ და თვის ენაზედ ლაპარაკობენ. ბოშები ტანადები არიან და ზოგი მათგანი შესანიშნავის სილამაზისაა. ბოშებს ესპანიაში ხიტანებს ეძახიან. აქაურ ბოშებს თავიანთი წესები აქვთ. ქრისტიანს რომ რამე მოჰპაროს ბოშამ, საგმირო საქმედ ჩაეთვლება; ერთმანეთს რომ მოჰპარონ, —დიდი დანაშაული იქმნება. აქაური ბოშები, როგორც ყველგან, ცხენებსა ჰყიდულობენ და ჰყიდიან, სწამლობენ, მღერიან, მკითხაობენ, ცეკვავენ და შინაურ საქონელსა ჰკრეჭავენ. თუმცა ბოშები ძლიერ განირჩევიან ესპანელებისაგან ხასიათითა და ზნე-ჩვეულებით, მაგრამ ბევრ საქმეში მაინცა ჰგვანან. ბოშებიც კარგადა ჰხმარობენ ნავახას და ხშირად ჩხუბის დროს მაკრატლებითაც დაერევიან ხოლმე ერთმანეთს.

ბოშები ქალაქის მახლობლად სცხოვრობენ, სადმე მთის ძირში გამოთხრილ ქოხში. ზოგჯერ ერთს პატარა ქოხში 10—20 ქალი და კაცი სცხოვრობს, დიდი და პატარა. ქოხს ერთი კარი აქვს. შიგ არავითარი ავეჯი და ნივთები არ მოიპოვება. კედელზედ ტანთ-საცმელი არა სჩანს. ბოშას მხოლოდ ერთი ხელი ტანსაცმელი აქვს ზამთარზაფხულს და იმდრომდე აცვია, ვიდრე სულ ერთიანად არ დაიფლითება. ფეხშიშველა, ტიტველა ბავშვებს ძაღლებთანა და კატებთან ერთად სძინავთ იატაკზედ. კარებთან წამომჯდარია ხოლმე მოხუცებული ბოშა დედაკაცი, რომელსაც თავს ადგია ლამაზი, შავ-თვალ-წარბა ახალგაზდა ქალი და თავს უხილავს.

უცხოელი რომ მოვა ესპანიაში და სასტუმროში ჩამოხტება, იმ წამსვე მოახსენებენ, როდისა ჰნახავთ ხიტანების ცეკვასაო. აკი მოგახსენეთ, რომ ესპანიელმა ყველამ კარგად იცის სიმღერა და ცეკვა, მაგრამ ხიტანების ცეკვა კიდევ სულ სხვა გახლავთ. მთელს ქვეყანაში არიან განთქმულნი ხიტანები თავიანთის ცეკვით. თუ უცხოელმა სურვილი განაცხადა ხიტანების ცეკვის ნახვისა, იმ წამსვე გაჩნდება შავგვრემანი ყმაწვილი, რომელსაც კაპიტანს ეძახიან. ეს კაპიტანი წაიყვანს ქალაქს გარედ, სადაც უკვე თავ-მოყრილნი არიან 14—17 წლის ბოშა ქალები. კაპიტანი გიტარას უკრავს, ზოგი კიდევ დაირას, ზოგი სალამურს. ჯერ ერთი ქალი დაიწყებს ცეკვას, მერე მეორე, მესამე, მერე ახალგაზდა ყმაწვილი კაცები მიემხრებიან და ბოლოს, ვინც იქ იმ ადგილას მოხვდა, ბოშა იქმნება, თუ სხვა ესპანიელი, ქალი თუ კაცი, დიდი თუ პატარა, ყველანი ცეკვას მოჰყვებიან და იმდენ ხანს ცეკვამენ, ვიდრე ისე მოიქანცებიან, რომ ფეხის გადადგმა აღარ შეეძლებათ.

ა. ნ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გაა, თუ არა-და, უმოწყალოდ ეკარგება მუშაკს დაღვრილი ოფლი. უფრო წვრილ მუშაობისთვის ჩვენს მემამულეს არც ცოდნა აქვს და არც თანხა,—პირველის მიზეზი და მეორესიც აშკარაა და ლაპარაკი მეტი იქმნება. გარდა ამისა, დიდი ხანია ცნობილია, რომ ჭირნახულის ფასი მარტო იმიტომ-კი არ დაკარდა, ვითომ სასოფლო ბაზარზედ გაიაფებულიყოს ჭირნახული; ადგილობრივი მიზეზი კიდევ ის არის, რომ ჩვენს მემამულეს ჭირნახულის გატანა პირდაპირ ბაზარში არ შეუძლიან სხვა-და სხვა დაბრკოლების გამო, რომელთა შორის შესამჩნევი ადგილი უჭირავს გზების უვარგისობას. ჩვენი მხარე ხომ ამ მხრივ სულ დაბეჩავებულია; ხშირად რამდენისამე თვით ისე შეიკვრება გზები, რომ შეუძლებელი ხდება ცხენიანის კაცისათვის მახლობელ რკინის გზის სადგურზე გასვლა, თორემ დატვირთულ ურმის გაყვანა რა სათქმელია. მოდი და ნუ გაგეცინებათ ზოგიერთ კაპიტნების საქციელზე, რომელნიც ეწინააღმდეგებოდნენ ერობის დაარსების მთავრობის წინაშე თხოვნას. ვისაც წაუკითხავს ისტორია ერობის დაარსებისა რუსეთში, ის ვერ იტყვის, რომ ჩვენ ან მოუმზადებელნი ვიყვნეთ და ან ხარჯის გამოტანა არ შეგვეძლოს. იქ უფრო მოუმზადებელი იყო სოფლის მცხოვრები, რასაკვირველია, ყველგან არა,—ქონებრივადაც და გონებრივადაც და ახლა დიდის სიხარულით იხდის საერო გადასახადს, რადგან დარწმუნებულია, რომ ეს ფული მასვე მოხმარდება. ვისაც ერობისაგან გაკეთებული გზები და დაარსებული საავადმყოფოები უნახავს, განა ის წინ აღუდგება ერობის დაარსებას ჩვენში? რამდენი სოფელია 20—30 ვერსზედ მოშორებული დაბას, საიდგანაც შეიძლება მოწვეულ იქმნას ექიმი? ამ სიშორეზედ შესაძლებელი-კია ღარიბი კაცისათვის ექიმის მოწვევა? რაც შეეხება აფთიაქსა, აქ აღარა ითქმის-რა. ფულიც რომ ჰქონდეს, სიშორის გამო სოფლის მცხოვრები წამალს ვერა ჰყიდულობს.

ასეა დაბეჩავებული ყოველის გზით სოფელი. ათასგვარი მიზეზი ერთმანეთში გადახლართულა, რომ უფრო ძლიერად დააგლახაკოს ისედაც უბედო სოფლის მცხოვრები. ნეტავი როდის გაუღიმებს ჩვენს ხალხს ბედი?

ა. მ—ლი

ავაზაკები გორის მაზრაში*)

28 ივნისს, საღამოჟ, ამზედ სოფელ დიცში შემდეგი ამბავი მოხდა. ყაჩაღს სავი თედეშვილს სამის ამხანაგით განუზრახავს სოფ. დიცის მღ. ელისე კვანჭახაძის თავს დასხმა და მისი გაძარცვა. ამ დღეს, 28 ივნისს, დილით, სავი თედეშვილი თავისის ამხანაგებით დამალული ყოფილა ს. დიცის ვენახებში. მღვდელს ე. კვანჭახაძეს გაუგია იმათი იქ ყოფნა და განზრახვა და რევოლვერით დამზადებულა. როცა შებინდებულა, ერთს დიცის მცხოვრებთაგანს თვალი შეუსწვრია, რომ მღვდლის ბაღში ვიღაც კაცები გადამხტარან და დაუძახნია მღვდლისთვის: „შენს ბაღში ვიღაც კაცები გადმოხტნენ კიტრების გასაკრეფადაო". მღვდელს უპასუხნია: „მე ბაღში კიტრები არ მითესია და რას გამიკრეფავენო?! ამ დროს გამოცვივნულან ყაჩაღები მღვდლის ბაღში დათესილ სიმინდიდგან და მიუშვერიათ გულში ბერდანის თოფები: „ჩქარა ფულიო"!... მღვდელს თავის დასაცველად ჯიბიდგან რევოლვერი ამოუღია, მაგრამ ყაჩაღებს შეუტევიათ: „დააგდე რევოლვერი, თორემ ამ საათში გაგათავებთო!"... მღვდელს შეშინებია და გადაუგდია რევოლვერი. გამოსულა ბაღიდგან ორი ყაჩაღი და დაუშენიათ თავში თოფის კონდახები და ერთს მათგანს ბარძაყშიაც დაუჭრია ხანჯლით. მღვდელი მიწაზედ დაცემულა დარეტიანებული. მღ. [illegible] კვანჭახაძის მეუღლეს გაუგია ეს ამბავი, სახლში მძინარე ბავშვებისთვის თავი დაუნებებია და გულგახეთქილი წივილ კივილით გავარდნილა სოფელში მეზობლებთან შესატყობინებლად.

ვიდრე მეზობლები მოეშველებოდნენ, ყაჩაღებს შეუთრევიათ მღვდელი თავისსავე სახლში, ჯერ კარგად უცემიათ და მერმე შეუტევიათ: „სადა გაქვს ფული, გვითხარი ჩქარაო?!"... მღვდელს მიუთითებია იქვე მდგომს „კამოდზედ" და უთქვამს: „რაც რამ მაბადია, მაგ კამოდშიაო". ყაჩაღებს მაშინვე გაუტეხიათ კამოდი და გაუზიდნიათ ტანისამოსი, ასე გასინჯეთ, პატარა ბავშვის ფეხსაცმელებიც-კი. მღვდლის ანაფორაზედ განსვენებულის იმპერატორის ალექსანდრე მესამის გარდაცვალების სახსოვრად ბოძებული ვერცხლის მედალი აუგლეჯიათ და წაუღიათ. ყველა ამ ნივთებს ერთი ყაჩაღი კამოდიდგან ალაგებდა თურმე და მეორეს გარეთ გაჰქონდა თავისს ორს ამხანაგთან.

მღვდლის მეუღლის წივილ-კივილზედ გამოცვივნულან მეზობლები ყვირილით: „არიქა, წავიდეთ, მღვდელს ვუშველოთ, ყაჩაღები მისჩრომიანო". ამათში რეულა მღვდლის ნათლი-მამა გიორგი თადიაშვილი, რომელსაც აუღია ძველებური თოფი, შემოურტყავს ხმალი და გაქცეულა მღვდლის სახლისკენ. გზაში ყაჩაღები შეჰფეთეშიან და შეუტევიათ „სად მიხვალ, აგერ აქა ვართო", სცემიან გიორგი თადიაშვილს, წაურთმევიათ თოფიც, ხმალიცა და მძიმედ დაუჭრიათ ბარძაყში. მეორე დღეს დაჭრილის გიორგი თადიაშვილის ხმალი და თოფი უპოვნიათ დიცშივე ს. ვანათში მცხოვრებლის გლეხის თედელურის ვენახში...

29 ივნისს ამავე ყაჩაღებს გაუძარცვავთ სოფ. ფლავში ერთი ურია. 30 ივნისს სოფ. ქურთაში მისჩრომიან გ. მაჩაბელს ყაჩაღები და ზედ კარებზედ მძიმედ დაუჭრიათ თვალში.

ა—ე—ა—ლი

---

*) ეს მეორე წერილია ავაზაკების გორის მაზრაში თარეშობის შესახებ. პირველი წერილი გუშინდელს ნომერში იყო დაბეჭდილი. როგორც ამ წერილიდგანა სჩანს, ეს გუნდი, სოფ. დიცში მოთარეშე, მეორე გუნდი ყოფილა ავაზაკებისა.

რედ.

„ქადაგები" სოფელ ბორბალოში.

სამხრეთით ტფილისიდგან, ოც-დახუთის ვერსის მანძილზედ, მდებარეობს ს. ბორბალო. ს. ბორბალო წარმოადგენს მშვენივრად გადაჭიმულს ველს. ჩრდილოეთით აკრავს მთა-გორიანი ალაგები, რომელზედაც მრავლად მოსჩანს ძველის ციხეებისა და ეკკლესიების ნაშთები. ერთობ ამ სოფლის ახლო-მახლო ალაგები მდიდარია ძველის ნაშთებით: ციხეებით, ეკკლესიებით და სხვა. როდესაც ჰხედავთ მაღლა გორაკზედ განმარტოებით მდგარს ეკკლესიას, ძალა-უნებურად გიზიდავთ და გიღვიძებთ ნახვის სურვილს. 1895 წ. მე გახლდით ს. ბორბალოში, აწ უკვე განსვენებულის თ-დ ბარათაშვილის მიერ „ახლად და უკანასკნელად" დაარსებულის სკოლის მასწავლებლად. დიდი ხნის სურვილი იყო ჩემი ამ ეკკლესიებისა და ციხეების დათვალიერება, მაგრამ ცუდის ამინდების გამო ვერ ვბედავდი წასვლას. ბოლოს მოგვხედა ღმერთმა და ერთს მშვენიერს დღეს, სწორედ 1895 წლის უკანასკნელს დღეს, გავემგზავრე „ქოროღლის ციხის" სანახავად. მყავდა ორი ჩემი ამხანაგთაგანი და ათიოდე მოზრდილი მოწაფე. გავემგზავრეთ პირდაპირ „ქოროღლის ციხისაკენ", მაგრამ ცნობის მოყვარეობამ იმდენად გაგვიტაცა, რომ „ქოროღლის ციხეს" გვერდით აუარეთ და გავსწიეთ „უკან-კაბის" მონასტრისაკენ. ჩვენს ცნობის-მოყვარეობას შეადგენდა შემდეგი: ამ მონასტერში იმყოფებოდა ორი ძმა „ქადაგად დაცემულნი" (ბორბალოელები).

მონასტერი მდებარეობს ს. ბორბალოდამ 6 ვერსის მანძილზედ. ჩვენ თითქმის სირბილით მივდიოდით, რადგანაც დრო ცოტა გვრჩებოდა და მანძილი-კი დიდი იყო. მონასტერი იმყოფება დაბლობ ადგილზედ და გარშემოზღუდულია ტყით. პატარა სერს ჩაირბენთ და თქვენს თვალს წარმოუდგება ვებერთელა შენობა ძველის ხელოვნებისა, რომელიც მშვენიერის თლილის ქვით არის აშენებული. წინიდამ რომ შეხედავთ, ასე გეგონებათ, ეს ნანგრევი-კი არა, ახლად აშენებული უნდ იყოსო: წინა კედელი თავის ქანდაკებით მთლად შენახულა და სახურავიც ზედ შერჩენილა. ცოტას გაივლით და შეხვალთ ეზოში, რომელსაც გარს ქვის გალავანი არტყია, აქ-კი თვალწინ წარმოგიდგებათ ნახევრად ჩამონგრეული კედლები, რომლიდგან ჩამონაყარის ქვით მთლად გამოვსებულია ეკკლესია. ეკკლესიას გვერდებზედ ოთახები აქვს. ამათში ერთი მთლად შენახულია, სადაც მლოცავები ათევენ ღამეს. მხატვრობა სულ წაშლილია, აქა-იქ ძლივს-ღა გაარჩევს კაცი. ამის მიზეზი ის გახლავთ, რომ ვინც-კი როდისმე მოსულა აქ, ან გაუვლია, ყველას თავისი სახელი და გვარი გამოუჭიმავს კედელზედ, ასე რომ დღეს კედლები წარმოადგენს მხოლოდ სხვა-და-სხვა გვარების სიას. წარმოიდგინეთ, ვიღაც ვაჟბატონი სახელი და გვარის დაწერას არ დასჯერებია, ერთი მხატვრობა წაუშლია და მის მაგიერ ზედ „არწრუნი" მიუხატავს ყარანდაშით. უთუოდ ვინმე „იანცი" „ხუდოჟნიკი" ყოფილა და, პოეზიით გატაცებულს, თავისი ესტეტიკური გრძნობა „არწრუნის" დახატვით დაუტკბია.

მივუახლოვდით თუ არა მონასტრის უკანასკნელს ოთახს, იქიდამ გამოცვივდნენ ვიღაც კაცები და შექნეს ერთი ფაცა-ფუცი. ეს კაცები გახლდნენ ბორბალოელი „ქადაგები". ცოტა ხნის შემდეგ ერთი ძმა (უფროსი) მოვიდა ჩვენთან და დაგვიწყო ლაპარაკი, ჩვენც გავეხმაურეთ და, სხვათა შორის, ვკითხეთ მიზეზი მათის აქ ყოფნისა. მან გვიპასუხა, ხატისაგან ვიყავ დაჭერილი და ეხლა გამიშვაო; ნიშნად მიგვითითა ყელზედ ჩამოკიდებულს თითბრის ორ კაპეიკიან ჯვარზედ, რომელსაც ღვთის ბოძებულად სთვლიდა. ამ დროს შემოუტანეს ლომი და დაიწყო ერთს დიდს ქვაზედ ჯვრის გამოჭრა, რის ვაი-ვაგლახით ამოსჭრა და აღმოსავლეთისკენ აქმნევინა პირი. ჩვენ საათს დავხედეთ და ის იყო გამოსვლა დავაპირეთ, რომ ერთმა მათგანმა საჩქაროდ ხალათი გაიძრო და შეიკუნტრუშა. ამის დანახვაზედ მეორემაც გაიძრო და დაიწყეს ხტუნაობა. ჩვენ ვივიქრეთ, ჰიდაობენო და გაგვეხარდა, სეირს ვუყურებთო. ცოტა ხნის შემდეგ უმცროსი ძმა წავიდა და დაუწყო იქვე ხეზედ ჩამოკიდებულს ზარს რახუნი და მეორემ-კი ააყოლა ფეხები და დაიწყო გორვა, ხან შეხტებოდა, ხან გაწვებოდა და დაუწყებდა ხარივით მიწას ბღვნას. სწორედ გაგვაოცა ამ გვარმა საქციელმა. ჩემმა ამხანაგმა ვლ. მ—ძემ ვეღარ მოითმინა და ჰკითხა: „რა გახტუნებს, ძმაო, რა ნახეო?" „ეგრე ახტუნავებს ხატიო" მიუგეს. „ხატი როგორ დაიჭერს კაცს, რას სულელობთო, აბა მე რატომ არ დამიჭერსო?" ვეღარ მოითმინა ლ—მ. მოგვიბრუნდა უფროსი ქადაგი და დაგვიყვირა, „ურწმუნოებო! ეხლავე გადით აქედგანო". ჩვენ ადგილიდამ არ ვიძროდით. რაკი ნახეს, რომ არ მივდიოდით, წამოუსვეს ხელი ზარს, თოხს, ქვებს და მოგვცვივდნენ, დასაკრავად, ჩვენ მეტი აღარაფერი დაგვრჩენოდა, რომ გარეთ გამოვცვივდით გულ-დაწყვეტილები და შინისაკენ გამოვემგზავრეთ.

მოვედით სოფელში და აქ კიდევ უარესი ამბავი დაგვხვდა: იმათი დედა დაეცა ეხლა „ქადაგადაო" და ამბობს: „ჩემი შვილები მონასტერში „ხაზინას იპოვნიანო". მთელი სოფელი შეძრწუნებული იყო, ხან ერთს მიუხტებოდა ეს დედაკაცი და ხან მეორეს. ზოგს რას ეუბნებოდა და ზოგს რას. ზოგს ეუბნებოდა, შვილები დაგეხოცებაო და ზოგს—ცოლიო და სხვა. როცა კარგად აცივდა და ცოტა თოვლიც დასდო, ჩვენმა „ქადაგებმა" იკადრეს მონასტრის დატოვება და ჩამოვიდნენ სოფელში. საუბედუროდ, გზაში შეხვდათ ერთი თავისი მეზობელი. უფროსმა ძმამ დაუყვირა: „სწორედ დაედექიო!" ისიც დადგა. ჩვენმა ქადაგმა აიღო კარგა მოზრდილი ქილა, რომელიც ხელში ეჭირა, და შიგ კბილებში ჩაამსხვრია, სისხლი თქრიალით წამოვარდა. „ხელი არ ახლო, არ შეიხვიო, ეგრეა ხატის ნებაო, უბრძანა ქადაგმა და გაუდგა თავისს გზას. ამ უბედურს მეორე დღეს საშინლად დასიებული ჰქონდა პირის-სახე, მაგრამ შეხვევა კი ვერ გაებედნა.

ასეთ უვიცობას, ასეთ ცრუმორწმუნეობას სადმე უდაბურს კუნძულზედ რომ შეხვდეს კაცი, რა გასაოცარია, მაგრამ საქართველოში?!! ს. ბორბალოს, ტფილისის გვერდზედ?!! საოცარი ამბავია სწორედ. ნუ თუ ისეთი გულშემატკივარი არავინ აღმოჩნდა, რომ ყურადღება მიექცია ასე ყოვლის მხრით დაღუპულ და დაქვეითებულ ხალხისათვის? მღვდელი, მამასახლისიო? იტყვით...

პოლიევქტო კალანდაძე

რუსეთი

როგორც ციმბირიდგან აუწყებენ რუსულს გაზეთებს, ზაბაიკალის ოლქის ჩრდილო ნაწილში მდიდარი ოქროს მადნები აღმოუჩენიათ. ასეთივე მადნები აღმოუჩენიათ მდინარე იტიმის ერთ-ერთს ტოტში. მდ. იტიმი ციმბირის გზა-ტკეცილზედ ძალიან დაშორებული არ არის.

— ს.-პეტერბურგის საისტორიო-საფილოლოგო ინსტიტუტს მიუწერია ზოგიერთის სასულიერო სემინარიებისათვის, რომ ამ 1897—1898 წლ. პირველ კურსზედ, სხვათა შორის, 20—25 ახალგაზდა იქმნება მიღებული სასულიერო სემინარიებში პირველის ხარისხით სწავლა დამთავრებულთაგანაო, მხოლოდ დამატებითი ეგზამენი უნდა დაიჭირონ რუსულისა და ძველის ენებიდგანაო; რუსულიდგან ადვილი რამ თხზულება ექნებათ დასაწერი, ხოლო ენებიდგან—ტიტოს ლივიოსის მე XXI წიგნისა და სოკრატის აპოლოგიას გადაათარგმნინებენო.

— ამ ბოლოს დროს ს. პეტერბურგის საფარმაციო საზოგადოების ლაბორატორიაში რამდენჯერმე სცადეს, ხუნაგიდგან რაიმე ბაცილები რჩება თუ არაო, და აი, რა დასკვნას დაადგნენ. გამოცდამ დაარწმუნა მეცნიერები, რომ ავადმყოფობის შემდგომაც, როდესაც ამ სენისა აღარავითარი თვალ-საჩინო ნიშნები არა აქვს ადამიანს, ან შრატის ხმარების შემდეგ ავადმყოფი მორჩენაზეა, დიდხანს კიდევა რჩება ხუნაგის ბაცილა. ხშირად ადამიანი სრულიად თავისუფლდება თურმე სენისაგან, მაგრამ ბაცილა ამის შემდეგ მთელს ექვს კვირას კიდევ სცოცხლობს და იგივე მომშხამველი თვისება აქვს, როგორც უწინა.

— იმის გამო, რომ ჟანა დ'არკი საფრანგეთმა თავისს წმიდათა შორის შერიცხა, საერო განათლების მინისტრს გრაფს ი. დ. დელიანოვს მიწერილობანი გაუგზავნია სამოსწავლო ოლქებისათვის, რომ ამ სახალხო გმირის ქალის ცხოვრების აღწერა, აბბატის დუბეს მიერ შედგენილი, რამდენიმე ცალი ყველა დედათა გიმნაზიას გაეგზავნოსო.

უცხოეთი

ოსმალ[illegible] [illegible]მალოთის შინაგან საქმეთა [illegible] მშვიდობ[illegible] თავმჯდომარე[illegible] შემდგარმა კომისიამ, რომელსაც ა[illegible] ფორმების საქმე უნდა [illegible] გაზ. „Polit. Corr." სიტყვ[illegible] დღეებში სულთანს თავისი მოხსენება წარუდგინა. როგორც მოხსენებიდგანა სჩანს, რეფორმის პროექტის ყველა 32 მუხლი განხორციელებულ იქმნა, გარდა ორისა, რომელნიც სოფლებში პოლიციელებისა და დარაჯების დანიშვნას შეეხება. მაგრამ ეს ორი მუხლიც მალე იქმნება მოყვანილი სისრულეშიო. ასეთისავე ცვლილებათა შემოღებას სხვა ვილაეტებშიაც შეუდგნენ, ასე რომ ახლო მომავალში მთელს იმპერიაში იქმნება ცვლილებათა შემოღების საქმე დასრულებულიო.

ზემოხსენებულის გაზეთის სიტყვით,

ყოველივე ეს ოსმალეთის მთავრობამ იმიტომ გამოაქვეყნა, რომ დაარწმუნოს ევროპის სახელმწიფონი, მე თვითონ შემოვიღებ ჩემს სახელმწიფო ცვლილებათ და თქვენ ნუღარ გაერევით ამ საქმეშიო. როგორც ყველას მოეხსენება, ევროპის სახელმწიფონი დიდი ხანია მოწადინებულნი არიან ოსმალეთში ცვლილებათა შემოღებას; განსაკუთრებით ამ ბოლოს დროს მომხდარ სომეხთა და სხვათა არეულობის შემდეგ, და კიდეც აპირებდა თავისს სურვილის სისრულეში მოყვანას, მაგრამ ოსმალეთ-საბერძნეთის ომმა ხელი შეუშალა და საქმე ჯერ-ჯერობით ორ მეომარ სახელმწიფოთა შორის ზავის ჩამოგდებამდე გადაიდო. ეხლა, რადგანაც ზავის საქმე დღე-დღეზედ იქმნება დამთავრებული და სახელმწიფონი ცვლილებათა შემოღებისათვის ზრუნვას შეუდგებიან, ოსმალეთმა დაასწრო ევროპას და წინ და წინვე განაცხადა, ცვლილებანი შემოვიღეო. რასაკვირველია ევროპა ცარიელ სიტყვებით არ დაუჯერებს ოსმალეთს, გამოიკვლევს საქმეს და თუ ტყუილი გამოდგა, თვითონ შეუდგება ცვლილებათა შემოღების საქმის განხორციელებას.

— ოსმალეთის გაზეთები და ხალხი ამ ჟამად დიდს მოძრაობაშია. ათასს გვარ რხიკსა და საშუალებასა ჰხმარობენ, რომ თესალია შეინარჩუნონ. გაზეთები, რომელთაც წინად არავითარი თავისუფლება არა ჰქონდათ, ეხლა ყოველ საქმის განსჯაში შედიან და ძალას ატანენ მთავრობას, თესალიას თავი არ დაანებოო. ასევე იქცევა ხალხი. თითქმის ყოველდღე კონსტანტინეპოლში ყრილობებია თურმე, რომელზედაც ათასობით ესწრება ხალხი. მოხელე, ვაჭარი, მოლა, სამხედრო, ყველა გაცხარებულ სიტყვებს ამბობს ამ ყრილობებზედ და ბევრი მთავრობასაც კი ჰკიცხავს. ყრილობის დასასრულს პროტესტსა სწერენ და ილდიზ-კიოსკში სულთანთან გზავნიან. ასეთივე მანიფესტაციები სოლონიკსა, სმირნსა და სხვა ქალაქებშია თურმე. სმირნაში ცალკე კომიტეტიც-კი შესდგა თურმე ფულის შესაკრებად და თესალიაში გასაგზავნად. როგორც ეტყობა, ოსმალები აღარ ჰხუმრობენ და ევროპიულ მიტინგებსაც-კი მიჰყვეს ხელი.

ნაკვესი

ფოთის ქალაქს იჯარით აქვს გაცემული მდ. რიონის ხიდი. ერთხელ ერთმა გურულმა გაიარა და მოიჯარადრემ კაპეიკი მოსთხოვა. გურულმა უთხრა: „ჩემის გასვლით ხიდს არა დააკლდებარა და კაპეიკს რად მახდევინებო.“ იქ მყოფი მეგრელი წაექომაგა მოიჯარადრეს და სთქვა:

— როგორ არ გადაგახდევიოს, ამ ხიდში რვა ათასს მანეთს აძლევს ქალაქსაო.

— თუ რვა ათასი მანეთი ჰქონდა, რაღა გლახაობას უიდულობდა, მოსვენებით ვერა სჭამა თავისს სახლშიო, სიტყვა მოუჭრა მეგრელს ენა-მოსწრებულმა გურულმა.

ჟურნალ-გაზეთებიდგან

(ამოკრებილი ამბები)

ამ ჟამად პეტერბურგში იმყოფება სიამის მეფე სომდეთშ-პრა-პარა-მინდრ-მაგა-ტშულალონგკორნი. ეს პირველი მაგალითია, რომ სიამის მეფე ევროპასა და სხვა სახელმწიფოებში მოგზაურობდეს.

ეხლანდელი დინასტია ხელმწიფობს სიამში 1782 წლიდგან. ამ წლამდე „თეთრის სპილოს“ ქვეყნისა ე. ი. სიამის მეფე ჰკუაზედ შესცდა და მისს ადგილას მეფედ დააყენეს სიამის ჯარის მთავარ-სარდალი ხავრი, პაპა ეხლანდელის მეფისა. ეს მეფე 29 წელიწადს ხელმწიფობდა, მისი მემკვიდრეკი 13 წელიწადს. ამ უკანასკნელს დარჩა ორი ვაჟიშვილი, შობილი უფროს დედოფლის მიერ: ფა-მონტ გუტი, მამა ეხლანდელის მეფისა და ფა-კაი. მეორე დედოფლისაგან იმავე მეფეს ეყოლა შვილი კრომკლუატი. სასახლის კაცების ინტრიგების წყალობით სიამის ტახტზედ დასვეს ეს პრინცი კრომკლუატი. მაშინ კანონიერი მემკვიდრე ტახტისა მონგკუტი თავის ნებით წავიდა ბუდდას ერთს მონასტერში და იქ იყო 1851 წლამდე, ვიდრე მეფე კრომკლუატი გარდაიცვლებოდა. მერე ისევ ეს ავიდა ტახტზედ.

მეფე მონგკუტი ძლიერ განვითარებული, კარგად ნასწავლი, სამართლიანი და მხნე კაცი იყო. 25 წელიწადი გაატარა მონასტერში და მთელი ეს დრო შესწირა ლიტერატურისა და მეცნიერების შესწავლას. ამ მეფემ ზედ-მიწევნით იცოდა ინგლისური ენა. მას ჰქონდა ძლიერ კარგი ბიბლიოთეკა, საფიზიკო და სამათემატიკო იარაღები და მშვენიერი საქიმიო ლაბარატორია. ტახტზედ რომ ავიდა, მალე დარწმუნდა, რომ სიამისთვის საჭიროა თავისუფალი ვაჭრობა და მრეწველობა და მაშინვე შეუდგა საჭირო რეფორმებს.

1868 წელს ტახტზედ ავიდა ჩვიდმეტის წლის მეფე ტშულალონგკორნი, რომელიც ყველაფერში თვისის მამის მაგალითს მიჰყვა. ტახტზედ ასვლის უმალვე ეხლანდელმა მეფემ დაიწყო მოგზაურობა და სხვა სახელმწიფოთა ცხოვრება შეისწავლა. დაბრუნდა თუ არა სიამში, მაშინვე მოსპო ძველი კანონი, რომლის ძალითაც ყმის ჩამომავალი მუდამ ყმადვე ითვლებოდა. ამ მეფის დროს სიამის ფოსტა შეუერთდა სხვა სახელმწიფოთა ფოსტას, გამართა ტელეგრაფი, ტელეფონი და გააკეთა რკინის გზები. 1882 წელს სიამში მომხდარმა გამოფენამ ნათლად დაანახვა ყველას, რამდენად განვითარდა იქ სულ ცოტა ხანში ვაჭრობა და მრეწველობა.

სასამართლოს მატიანე

სოლომონ ზარიძისა და ელისაბედ ხურხულის საქმე.

გუშინ, 4 ივლისს, ტფილისის ოლქის სასამართლოს სისხლის სამართლის განყოფილებაში გაირჩა საქმე ტფილისის მკვიდრის სოლომონ გიორგის ძის ზარიძისა, რომელსაც ტფილისისავე მცხოვრებლის ელისაბედ ხურხულის დაჭრა ჰბრალდებოდა.

აი, საქმე როგორ ყოფილა:

1897 წელს, 5 მარტს, კვირაცხოვლის ქუჩაზე, ხურხულის სახლის № 26 ეზოში, სახლის პატრონს პეტრე ხურხულსა და იმისს მდგმურს სოლომონ ზარიძეს ერთმანეთში ქირის გამო ლაპარაკი მოუვიდათ, ლაპარაკი ჩხუბად გარდაიქცა. ამ ჩხუბში ხურხულის ცოლი ელისაბედიც ჩაერია და ზარიძეს რამდენჯერმე დასაგველის ჩოტკის ტარი დაჰკრა. ზარიძე ამ გარემოებამ საშინლად გააბრაზა, მით უმეტეს, რომ დიდად ნასვამი იყო, ჯიბიდგან კარგად მოზრდილი დანა ამოიღო და ელისაბედ ხურხულს მარჯვენა გვერდის ზემო ნაწილში დაჰკრა. შემდეგ თვით პეტრე ხურხულს გამოუდგა დასაჭრელად, მაგრამ ამ დროს ვიღაცამ უკანიდგან სტაცა ხელი და დანა გამოაცალა. ზედ დატანებით პოლიციელიც მოვიდა და ზარიძე შეიპყრო.

გამოძიების დროს ზარიძემ განაცხადა, რომ მაშინ მთვრალი ვიყავი და აღარ მახსოვს როგორ დავჭერი ელისაბედ ხურხულიო. დანის ბუდე, რომელიც მოწმე ცურიკაშვილმა ეზოში იპოვნა, ჩემია და იმ დღეს დანასთან ერთად თანა მქონდაო. ამ საქმისათვის ოლქის სასამართლოში დაბარებული იყო ცხრა მოწმე.

სასამართლომ მოწმეთა უკითხავად დაადგინა 8 თვით ციხეში დაპატიმრებულ იქმნას დამნაშავე და 110 მან. ფულად გადაჰხდეს ელისაბედ ხურხულის სასარგებლოდაო.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

4 ივლისი.

პეტერბურგი. ხელმწიფე იმპერატორმა 12 მაისს ინება და დაამტკიცა აზრი სახელმწიფო საბჭოსი იმის შესახებ, რომ სოფლის პირველ-დაწყებითს სკოლებს ხაზინამ მიწა მოუჭრას ხოლმე და უსასყიდლოდ აძლიოს ხე-ტყე და შეშა სახელმწიფო ტყეებიდგან.

ხაბაროვსკი. რკინის გზის ხიდი მდ. ხორაზედ უკვე დასრულებულ იქმნა. ხიდს 160 საჟენი სიგრძე აქვს. იმათზედაც გადებულია ხიდი. ამ დღეიდგან წყნარი ოკეანე ამურთან შეერთებულია. აგვისტოდგან ვლადივოსტოკსა და ხაბაროვსკს შუა რკინის გზის მატარებელი ივლის.

ლონდონი. „ტაიმსს“ აუწყებენ დეპეშით, რომ ტყუილია ის ხმა, ვითომ კანდიაში ბაშიბუზუკებთან შეტაკების დროს რამდენიმე ჯარის კაცი მოეკლათო.

კონსტანტინეპოლი. ამბობენ, მინისტრთა საბჭომ გარდასწყვიტა, რომ თესალიიდგან სულ მცირე ხნის განმავლობაში გაიყვანონ ჯარიო, მაგრამ თხოულობენ ამავე დროს, რომ ახალი საზღვარი პენეამდე იქმნას მიტანილი. ილდიზ-კიოსკში მინისტრებს ყოველ დღე ბჭობა აქვთ. მართალია, ოსმალეთი კვლავ ურჩობს, მაგრამ პორტასთან დაახლოვებულ წრეებში ლაპარაკობენ, რომ სამზღვრების საქმე მშვიდობიანად გათავდებაო.

ლონდონი. „სტანდარდს“ აუწყებენ დეპეშით კონსტანტინეპოლიდგან: თანახმად მინისტრთა რჩევისა, სულთანმა ბრძანება გასცა. ამ ბრძანებაში იგი აცხადებს, რომ ევროპის სახელმწიფოთ ჰსურთ მხოლოდ მშვიდობიანობა დაიცვან ევროპაში, ამისათვის უბრძანებს სულთანი, რომ მშვიდობიანი მოლაპარაკება იქონიონ შესარიგებლადა და ამ მშვიდობიან მორიგებას ხუთშაბათამდე ხელი უთუოდ მოაწერონ. 1-ლს ივლისს მომხდარ კონფერენციის შემდეგ ელჩებმა ტევფიკ ფაშას სიტყვიერად მიჰმართეს, რომ შემდეგს სხდომაზედ მონაწილეობა მიიღოს და ფორმალურად განაცხადოს, ჰსურს თუ არა ოსმალეთს სახელმწიფოთა მიერ წარმოდგენილ გარემოებათა შორის კვლავ განაგრძოს მოლაპარაკება.

ლეიბახი. 3 ივლისს აქ მიწა იძრა. მიწის ძვრამ აქა-იქ კერძო კაცთა და საზოგადო შენობანი დააზიანა.

კონსტანტინეპოლი. 3 ივლისს, როდესაც ელჩებს ბჭობა ჰქონდათ, მათთან ოსმალეთის გარეშე საქმეთა მინისტრი მივიდა და მინისტრთა გუშინდელი ბჭობის გარდაწყვეტილება აცნობა. თანახმად ამ გარდაწყვეტილებისა, საქმე პრინციპიალურად თითქმის გათავებულიაო. სულ მცირე ხნის განმავლობაში მოლაპარაკებას კვლავ განვაგრძობთო.

რომი. სენატი. ვისკონტი-ვენოსტამ განაცხადა, რომ საზღვრების დადგენის საქმეში ევროპის შუამდგომლობას დიდი წინააღმდეგობა გაუწია ოსმალეთმა, მაგრამ სახელმწიფოებმა ერთხმად მოსთხოვეს ოსმალეთს, რომ მათ მიერ წარდგენილი მოთხოვნილებანი შესრულებულ იქმნანო. იმედია, პორტას პასუხი მშვიდობიანად მორიგების საქმეს გაადვილებს და სახელმწიფონი, რომელნიც ამ ჟამად ერთმანეთს ეთანხმებიან, მალე ამ საშიშს მდგომარეობას სრულიად ბოლოს მოუღებენ.

განცხადებანი

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

აუწყებს უძრავ მამულების პატრონებს, რომ ქალაქის გამგეობამ დაადგინა 1897 წლის 24 მარტს დაფასების ხარჯს მოუმატოს კიდევ $^{1}/_{8}$ პროცენტი გარდა იმ გარდასახადისა, რომელსაც ეხლა ახდევინებს, ე. ი. გარდა $^{3}/_{4}$ $^{0}/_{0}$-სა. ეს მომატებული გარდასახადი შეტანილ უნდა იქმნას ქალაქის გამგეობაში ამ წლის ივლისის დამლევამდე. შემდეგ-კი გარდასახადს ზედ დაერთვის ჩვეულებრივი ჯარიმა.

ამასთანავე ქალაქის გამგეობა აცხადებს, რომ ზემოხსენებულ გარდასახადს მხოლოდ ამა 1897 წელს გამოართმევს მემამულეთ და ეს გარდასახადი არ აღემატება დაფასების ნახევარ წლის გარდასახადის მესამედს.

(3—6—3)

ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლისაგან

1) მდგომარე წლის ენკენისთვისათვის ტფილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებელში არის სულ სამოცდა შვიდი ვაკანსია (67): პირველ განყოფილებაში—45 (7 და 8 წლის ყმაწვილებისათვის), მეორეში—15 (8 და 9 წლ. ყმაწვ.), მესამეში 2 (9 და 10 წლ. ყმაწვ.) და მეოთხეში—5 (10 და 11 წლ. ყმაწ.); გიმნაზიურ კლასებში არც ერთი თავისუფალი ადგილი არ არის, გარდა მეხუთე კლასისა.

2) 67 ვაკანსიდგან 66 არის დანიშნული გარედგან მოსიარულებისათვის და ერთი არის საზოგადოების სრულს ხარჯზედ.

(3 ვინც საზოგადოების სრულს ხარჯზედ იქნება მიღებული, იმას არაფერი ხარჯი არ მოეთხოვება.

4) ვისაც ჰსურს მიღებულ იქმნას საზოგადოების სრულს ხარჯზედ, იმან უნდა წარმოადგინოს თხოვნასთან ერთად შემდეგი საბუთის ქაღალდები: ა) წლოვანობის (ნათლობის) მოწმობა, ბ) სიღარიბის მოწმობა მაზრის თავად-აზნაურობის წინამძღოლისაგან, გ) მოწმობა ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკისა, რომ იგი ირიცხება ხსენებულ ბანკის დამფუძნებელთა შორის, დ) ყვავილის აცრის მოწმობა.

5) ვისაც გარედგან მოსიარულეთ ჰსურს შემოსვლა, იმისთვის საჭიროა იგივე ქაღალდები, გარდა დამფუძნებლობისა.

6) უკეთუ მთხოვნელთა რიცხვი აღემატება ვაკანსიების რიცხვს იმ შემთხვევაში მსურველნი მიღებულ იქმნებიან წილის ყრით. წილის ყრაში მონაწილეობას მიიღებენ მხოლოდ ისინი, რომელნიც წარმოადგენენ ყველა საჭირო ქაღალდებს და ამასთანავე ეგზამენსაც დაიჭერენ წლოვანების შესაფერ კლასისათვის.

7) ვინაიდგან პანსიონში შემომსვლელთათვის მცირეა ვაკანსიების რიცხვი და მსურველი-კი ბევრია, სკოლის გამგე კომიტეტი იძულებული იქნება დაითხოვოს ის პანსიონერები, რომლებზედაც წინა წლის ფულია დარჩენილი, იმისთვის რომ ადგილი დაუცალოს ახლად შემომსვლელებს. ამიტომ სკოლის მთავრობა სთხოვს მშობლებს, რომელთაც სრულად არა აქვთ შემოტანილი სწავლა-აღზრდის გარდასახადი, რომ უთუოდ შემოიტანონ პირველის ენკენისთვისათვის, რაც არის მათზედ დარჩენილი, თორემ იმათი შვილები უსათუოდ იქნებიან დათხოვნილი პანსიონიდგან.

8) შესაძლებელია სექტემბერში, მოსწავლეების ხელ-მეორედ გამოცდის შემდეგ, კიდევ გაიხსნას რამდენიმე ვაკანსია იმათთვის, ვინც სრულ საკუთარს ხარჯზედ ისურვებს პანსიონში შემოსვლას, ან ნახევარის ხარჯით. ვინც საკუთარის ხარჯით შემოვა პანსიონში, იმან უნდა შემოიტანოს წელიწადში იცი თუმანი— ათი შემოსვლისათანავე და ათი იანვარში.

9) თხოვნა უნდა შემოტანილ იქმნას აგვისტოს ოც-და-ხუთამდის. ქალაქ გარეშე მცხოვრებთ თხოვნა უნდა გამოჰგზავნონ შემდეგი ადრესით: Въ Тифлисъ. Завѣдывающему Тифлисской Дворянской школой, на Лобораторной ул. дом. Селинова.

10). აგვისტოს 25, 26 და 27 რიცხვებში მოხდება მისაღები ეგზამენები და ხელ-მეორედ გამოცდა ზოგიერთ მოსწავლეებისა. 1 სექტემბერს დაიწყება სწავლა.

11) დათხოვნილ იქმნებიან აგრეთვე ის პანსიონერებიც, რომელნიც სკოლაში მოსვლისათანავე არ წარმოადგენენ მომავალ $18^{97}/_{98}$ სამოს წავლო წლის ფულის ნახევარს.

12) ყველა პანსიონერის მშობლებმა უნდა წარმოადგინოს თავდები ტფილისში მცხოვრებთაგან, რომელთანაც სკოლის გამგეობას შეეძლოს მიმართვა, როგორც ფულის თავ-თავის დროზედ შემოტანისათვის, აგრეთვე სხვა შემთხვევებშიაც.

(5—უ.—2)

Дозволено цензурою, Тифлисъ 4-го Юлія 1897 г

სტამბა ი. ხარაძისა და ამხანაგობისა.

რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.